

Krajoznawca Kujawsko - Pomorski

Informator Kujawsko-Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK

WYDAWNICTWO ELEKTRONICZNE

Bydgoszcz

Chełmno

Grudziądz

Inowrocław

Kruszwica

Strzelno

Świecie

Toruń

Włocławek

Żnin

nr 63/2019

kwiecień 2019

Rok XIV

PTTK „KLIMEK” GRUDZIĄDZ NA SZLAKU POLSKICH BITEW

Grudziądzki „KLIMEK” Klub Inicjatyw Motorowych, Ekologicznych i Krajoznawczych na miejsce swojej kolejnej, corocznej wyprawy „Szlakiem polskich bitew” wybrał w 2018 roku teren województw świętokrzyskiego i części mazowieckiego. W ramach tego rajdu turyści zmotoryzowani od 10.08.2018 r. do 15.08.2018 r. odwiedzili miejsca bitew:

- Kliszów - bitwa stoczona 19.07.1702 roku przez wojska sasko-polskie króla Augusta II Mocnego z wojskami szwedzkimi króla Karola XII w trakcie tzw. III wojny północnej. Bitwa przegrana przez koalicję sasko-polską w wyniku zastosowania przez Szwedów tzw. czośników (kozłów hiszpańskich), których polska husaria nie mogła sforsować. Była to jednocześnie ostatnia bitwa husarii w historii jej istnienia.
- Chmielnik - miejsce bitwy stoczonej (i przegranej) 18.03.1241 roku przez rycerstwo sandomierskie z hordami mongolskimi pustoszącymi południową część Małopolski.
- Grochowiska - miejsce krwawej i zwycięskiej w końcowym rozrachunku bitwy powstańczego oddziału generała Mariana Langiewicza z wojskami rosyjskimi stoczonej w dniu 18.03.1863 roku.
- Szczekociny - miejsce przegranej bitwy wojsk Tadeusza Kościuszki ze znacznie silniejszymi i lepiej uzbrojonymi połączonymi korpusami rosyjskim i pruskim w dniu 6.06.1794 roku.
- Laski i Anielin - miejsce krwawej i zwycięskiej bitwy I Brygady Legionów Polskich dowodzonej przez Józefa Piłsudskiego stoczonej z wojskami rosyjskimi w dniach 22 - 26.10.1914 roku.

Z ostatnią wymienioną bitwą łączył się temat przewodni rajdu, którym była oczywiście 100. rocznica odzyskania niepodległości. „Oczywiście”, ponieważ w związku z przypadającym w 2018 roku stuleciem odzyskania przez Polskę niepodległości po okresie zaborów, Sejm RP ustanowił narodowe obchody tego jubileuszu, a Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze uchwałą XIX Walnego Zjazdu PTTK włączyło się w obchody mające na celu upamiętnienie i uroczyste uczczenie wydarzeń oraz osób związanych z odzyskaniem i utrwaleniem niepodległości przez Rzeczpospolitą Polską. 9 grudnia 2017 roku Zarząd Główny PTTK uchwalił hasło programowe na rok 2018 - „Na Szlakach Niepodległości”.

Na bazę tej wyprawy wybrano Kielce, czyli „stolicę Czynu Legionowego”. Kluczową datą był dzień 12 sierpnia, kiedy zwiedzaliśmy Kielce. Kluczową dlatego, że tego dnia w 1914 roku do Kielc wkroczyła Kompania Kadrowa Strzelców Józefa Piłsudskiego. Na trasie naszego długiego spaceru po Kielcach były miejsca związane z historycznymi wydarzeniami stanowiącymi początek drogi do odzyskania niepodległości przez Polskę i obiekty czczące czyn legionowy:

- tablica upamiętniająca 90 rocznicę wkroczenia Strzelców do Kielc oraz złożenie meldunku Komendantowi Józefowi Piłsudskiemu przez Czesława Bankiewicza pseudonim „Skaut” w dniu

12.08.1914 roku, tablica znajduje się u stóp figury MB Częstochowskiej zlokalizowanej przy zbiegu ulic Krakowskiej, Gagarina i Spacerowej,

- tablica upamiętniająca polskich żołnierzy wkraczających do Kielc pod wodzą Józefa Piłsudskiego umieszczona na budynku Urzędu Miasta Kielce przy Rynku,
- tablica upamiętniająca pobyt Józefa Piłsudskiego w dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich umieszczona przy wejściu do Pałacu oraz Sanktuarium Józefa Piłsudskiego w tymże Pałacu,
- tablica upamiętniająca miejsce formowania 1 Pułku Piechoty Legionów Polskich we wrześniu 1914 roku w kościele św. Józefa Robotnika przy ul. Turystycznej 3,
- tablica upamiętniająca pierwszą potyczkę ułanów 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich znajdująca się na budynku przy ul. Sienkiewicza 21,
- pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego na koniu zlokalizowany na Placu Wolności,
- pomnik Czynu Legionowego (tzw. „Czwórka”) na Placu J. Piłsudskiego,
- pomnik Niepodległości - Pamięci Rodaków Żołnierzy Legionów Polskich na Placu Niepodległości,
- pomnik Pamięci Żołnierzy Legionów Polskich 1914 roku - skrzyżowanie ul. Świętokrzyskiej i Warszawskiej,
- tablica poświęcona Józefowi Piłsudskiemu na frontowej ścianie Dworca PKP,
- tablica poświęcona Józefowi Piłsudskiemu ufundowana „w 70 rocznicę śmierci Komendanta” wewnątrz kościoła pw. Niepokalanego Serca NMP przy ul. Urzędniczej,
- obejrzelśmy również wystawę terenową (ul. Jana Pawła II) pod nazwą „Nikt im iść nie kazał” - Kielczanie w Legionach - w stulecie odzyskania Niepodległości.

Natomiast w innych miejscowościach województwa świętokrzyskiego obejrzelśmy następujące miejsca pamięci:

- Jędrzejów - na ścianie Muzeum im. Przypkowskich tablica upamiętniająca Komendanta Józefa Piłsudskiego i patrol „Beliny”, który 9.08.1914 roku wkroczył do Jędrzejowa,
- Staszów - na ścianie ratusza dwie tablice upamiętniające: Józefa Piłsudskiego oraz 90 rocznicę odzyskania niepodległości,
- Raków - pomnik upamiętniający poległych w walce o rodzącą się II Rzeczpospolitą zlokalizowany na Rynku.

Byliśmy również m.in. w Czarncy, gdzie jest wczesnobarokowy kościół pw. NMP i św. Floriana, a w nim sarkofag - grobowiec Hetmana Stefana Czarnieckiego, wielkiego wojownika upamiętnionego w Mazurku Dąbrowskiego. Czarniecki nie był, jak wiadomo, związany z Legionami, ale walczył w XVII wieku o Niepodległość Polski z ówczesnymi licznymi wrogami kraju i miejsca jego spoczynku nie sposób było pominąć.

Do Grudziądza wracaliśmy okrężną drogą przez Radom - tu m.in. zobaczyliśmy pomnik Czynu Legionów Marszałka Józefa Piłsudskiego usytuowany w centrum Rynku Miasta Kazimierzowskiego oraz w Muzeum Wsi Radomskiej wystawę Katarzyny Madejskiej zatytułowaną „By żyć w Polsce. Chłopi ziemi radomskiej w walce, obronie i budowie Niepodległej”, a następnie Pionki, w których na ul. 15 Stycznia znajduje się „Legionówka” - budynek zbudowany przez podkomendnych Marszałka Józefa Piłsudskiego, o czym mówi tablica ufundowana przez społeczeństwo Pionek w 71 rocznicę odzyskania niepodległości. Przy budynku 11 listopada 2008 roku mieszkańcy Pionek postawili pomnik z popiersiem poświęcony „Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu i bohaterom walk o wolną ojczyznę w 90. rocznicę odzyskania niepodległości”. Na koniec odwiedziliśmy miejsca związane z bitwą pod Laskami i Anielinem:

- Laski - kamień upamiętniający miejsce stacjonowania Komendanta Józefa Piłsudskiego podczas bitwy z Rosjanami,
- Żytkowice - granitowy pomnik-mauzoleum z 1933 roku poświęcony pamięci poległych w bitwie pod Laskami-Anielinem żołnierzom z I Brygady Legionów,
- Brzustów - cmentarz wojenny bitwy pod Laskami-Anielinem, gdzie pochowano poległych żołnierzy I Brygady Legionów Polskich, żołnierzy rosyjskich i austro-węgierskich. W roku 1933 poległych ekshumowano i przeniesiono na teren mauzoleum w Żytkowicach.

PTTK „KLIMEK” Grudziądz podczas każdej ze swoich ubiegłorocznych wypraw realizował program rocznicowy poprzez zwiedzanie miejsc bitew, cmentarzy, grobów, pomników, kamieni i tablic

memoratywnych oraz innych miejsc związanych z walką o niepodległość w latach 1914 – 1920. Pozwoliło to na znaczącą zaliczkę dla zdobycia kilku rocznicowych odznak turystyczno-krajoznawczych związanych z odzyskaniem niepodległości, które zostały ustanowione na różnych szczeblach PTTK. Starania związane ze zdobywaniem odznak rocznicowych pogłębiają naszą wiedzę o historii Polski i w większym stopniu poszerzają naszą świadomość obywatelską umożliwiającą nam docenienie krwawo wywalczonej Niepodległości.

Grudziądzki „KLIMEK” nie kończy z tematyką 100-lecia odzyskania niepodległości. Nie wszystkie ziemie znajdujące się obecnie w granicach Rzeczypospolitej miały to szczęście, aby ten jubileusz obchodzić 11.11.2018 roku. Dla naszej małej ojczyzny, która leży na Ziemi Chełmińskiej stulecie będzie 28.06.2019, tj. w rocznicę podpisania traktatu wersalskiego nakazującego Niemcom zwrot Polsce zagarniętych terenów. Natomiast 10.02.1920 w Pucku miały miejsce zaślubiny Polski z morzem, podczas których gen. broni Józef Haller wrzucił do Bałtyku platynowy pierścień. To wtedy skończył się zabór trwający blisko 148 lat. Zresztą Narodowe Obchody Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej zaplanowano na lata 1918-21.

tekst - Jan KAMIŃSKI (ZIK 189/Z/16) i Henryk PASIK (ZIK 191/Z/17)

foto - Jan KAMIŃSKI

1. Kielce Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego na Placu Wolności
2. Kielce Pomnik Czynu Legionowego
3. Żytkowice Pomnik-mauzoleum żołnierzy I Brygady Legionów poległych w bitwie pod Laskami-Anielinem
4. Brzustów Cmentarz wojenny bitwy pod Laskami-Anielinem
5. Kliszów Kapliczka upamiętniająca poległych w bitwie polsko-szwedzkiej 1702 roku oraz z okresu I i II wojny światowej
6. Moskorzew Jeden z kopców upamiętniających bohaterów bitwy pod Szczekocinami
7. Wywła Obelisk na polu bitwy pod Szczekocinami, gdzie śmiertelnie ranny został Wojciech Bartos Głowacki

VI POSIEDZENIE KUJAWSKO-POMORSKIEGO KOLEGIUM INSTRUKTORÓW KRAJOZNAWSTWA

Na dzień 9 marca 2019 roku zwołane zostało VI posiedzenie Kujawsko-Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK. Tym razem na obrady do swojej siedziby zaprosił nas Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu. Kilka minut po godzinie 10.00 przewodniczący Kolegium Krzysztof Czerepowicki podziękował Henrykowi Miłoszewskiemu, Tadeuszowi Perlikowi oraz Hannie Czech za przygotowanie obrad, a także powitał zebranych członków Kolegium. Posiedzenie rozpoczęło się od uczczenia chwilą ciszy pamięci zmarłych Zbysława Budzyńskiego Instruktora Krajoznawstwa Regionu ze Świecia oraz Eugeniusza Dzięgielewskiego Instruktora Krajoznawstwa Polski z Grudziądza.

Na początku obrad przewodniczący Kolegium wręczył Henrykowi Miłoszewskiemu w uroczysty sposób dwie Krajoznawcze Odznaki Kolekcjonerskie - „Ekslibris Krajoznawcy Bibliofila” oraz „Plakietka zbiorów krajoznawczych” nadane przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK.

W trakcie tego posiedzenia Kolegium przyjęło plan pracy na rok 2019 oraz sprawozdanie Centralnego Referatu Weryfikacyjnego Odznaki Krajoznawczej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W 2018 roku Centralna oraz trzy Oddziałowe Komisje Weryfikacyjne przyznały łącznie 12 Odznak Krajoznawczych Województwa Kujawsko-Pomorskiego (podział na stopnie: brązowa - 4; srebrna - 4; złota - 3; złota z diamentem - 1). Podczas obrad omówiono też stan przygotowań do XIII

Wojewódzkiego Zlotu Aktywnych Krajoznawców - Grudziądz 2019, którego organizatorem będzie Oddziałowa Komisja Krajoznawcza funkcjonująca przy Oddziale PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu. W trakcie obrad na wniosek organizatorów podjęto uchwałę, w myśl której XIII WZAK będzie nosił imię tragicznie zmarłego Zbysława Budzyńskiego.

Jednym z ważnych punktów porządku obrad było rozpatrzenie wniosków Regionalnego Oddziału PTTK „Szlak Brdy” o mianowania na pierwszy stopień instruktorski. Kujawsko-Pomorskie Kolegium swoją uchwałą mianowało Hannę RYSZEWSKĄ (2398/R/19), Leszka UMIŃSKIEGO (2399/R/19) oraz Piotra KLUSZCZYŃSKIEGO (2400/R/19) Instruktorami Krajoznawstwa Regionu.

KOLEŻANCE I KOLEGOM **GRATULUJEMY**

W czasie obrad poruszano też wstępnie temat zorganizowania przed VII Kongresem Krajoznawstwa Polski wojewódzkiego Sejmiku Przedkongresowego.

W ramach części krajoznawczej dla wszystkich członków K-P KIK Tadeusz Perlik i Hanna Czech zorganizowali zwiedzanie Muzeum Diecezjalnego znajdującego się przy ulicy Żeglarskiej 7, gdzie pani Joanna Ciechanowska - przewodnik po Muzeum Diecezjalnym przybliżyła nam działającą od 20 grudnia 2014 roku placówkę oraz ciekawe zbiory tam zgromadzone.

*tekst - Krzysztof CZEREPOWICKI (ZIK 169/Z/14)
foto - Tadeusz PERLIK (ZIK 175/P/15)*

KULTYWOWANIE TRADYCJI

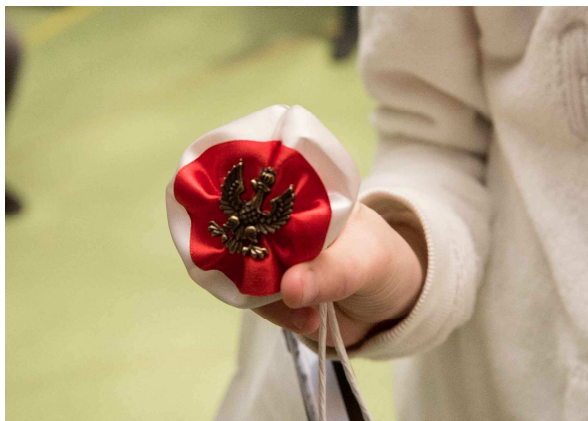
Tradycyjnie już od wielu lat inowrocławski Oddział PTTK organizuje do uczniów szkół miasta i powiatu szereg imprez turystyczno-krajoznawczych, które można określić jako swoistą lekcję historii oraz popularyzację krajoznawstwa i turystyki kwalifikowanej. Liczne rajdy, zloty i wycieczki mają na celu między innymi propagowanie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego jak również dbanie o kultywowanie tradycji. W tym roku również idea ta jest kontynuowana.

12 stycznia inowrocławski Oddział PTTK zorganizował kolejny Nocny Rajd Szlakiem Powstania Wielkopolskiego, a w dniu 16 lutego XVII Rajd Szlakiem Szwadronu Nadgoplańskiego. Obie imprezy przeprowadzone zostały dla upamiętnienia 100 rocznicy Powstania Wielkopolskiego. Celem imprez było uczczenie pamięci uczestników Powstania, zapoznanie ze znaczeniem tego czynu zbrojnego dla przywrócenia Inowrocławia i Kujaw narodowi polskiemu.

W trakcie imprez rozegrano grę terenową tematycznie związaną z Powstaniem Wielkopolskim. Rajdy niezmiennie cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci, młodzieży i dorosłych - w imprezach tych bierze udział każdorazowo ponad 200 uczestników.

tekst - Andrzej DARGACZ (IKR 923/R/00) - Inowrocław

foto - Oddział PTTK Inowrocław

XI SEJMIK KRAJOZNAWCZY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO „KOZIENICE 2019”

30 marca 2019 r. odbył się XI Sejmik Krajoznawczy Województwa Mazowieckiego. Organizatorami przedsięwzięcia byli: Oddział PTTK w Kozienicach, Mazowieckie Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa oraz Urząd Miejski w Kozienicach.

Uczestnicy spotkania do godziny 10.30 przybywali w progi miejsca obrad, czyli sali kameralnej Centrum Kulturalno-Artystycznego w Kozienicach przy ulicy Warszawskiej 29. Piękny i nowoczesny obiekt został wzorowo przygotowany do przeprowadzania tegorocznego święta mazowieckich krajoznawców.

Zebrawszy wszystkich uczestników, wyruszono na blisko trzygodzinny spacer po Kozienicach. W trakcie jego trwania goście zwiedzali zespół pałacowy z XVIII wieku, przebudowany w 2 połowie XIX wieku w stylu renesansu francuskiego i znacznie po zniszczeniach w 1939 r. Na jego terenie znajduje się Kolumna z XVI wieku, upamiętniająca narodziny króla Zygmunta I Starego. Po przejeździe autokarem w kolejne miejsce zapoznali się z ofertą Ośrodka Rekreacji i Turystyki w Kozienicach.

Po zakończonym spacerze, który odbywał się w przy pięknej, słonecznej pogodzie, organizatorzy pokrzepili uczestników bardzo smacznym obiadem. Było coś dla ciała, a zgodnie z kolejnym punktem programu nastąpiła uczta intelektualna, czyli część wykładowa. W trakcie jej trwania wygłoszono m.in. następujące prelekcje:

1. Szlak bitew, potyczek i miejsc pamięci narodowej gminy Kozienice - Krzysztof Zajac - Kozienickie Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych;
2. Walory Puszczy Kozienickiej - Tomasz Sot - Nadleśniczy Nadleśnictwa Kozienice;
3. Kozienice historycznie - Lech Wiśniewski - Przewodniczący Towarzystwa Miłośników Ziemi Kozienickiej;
4. Dziedzictwo kulturowe Puszczy Kampinoskiej - Szymon Bijak - Przewodniczący Komisji Krajoznawczej ZG PTTK.

Nie należy zapominać, że jak co roku, zgodnie z przyjętą tradycją, chętnym umożliwiono zdobycie odznaki krajoznawczej. Za uczestnictwo w pełnym programie Sejmiku można było zdobyć Odznakę Krajoznawczą Ziemi Kozienickiej w stopniu brązowym.

Dla kronikarskiego obowiązku trzeba odnotować, że w skład Prezydium Sejmiku wchodził: Dorota Stępień - Wiceburmistrz Gminy Kozienice, Zbigniew Lewandowski - Przewodniczący Mazowieckiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa oraz Mirosław Mazur - Wiceprezes Zarządu Oddział PTTK w Kozienicach.

Do udziału w spotkaniu krajoznawczym zgłosiło się blisko 70 krajoznawców. Poza przedstawicielami Mazowsza byli uczestnicy z Końskich oraz Grudziądza (autor opracowania). Zakończenie Sejmiku nastąpiło około godziny 18.00, kiedy to uczestnicy w iście wiosennych humorach pożegnali się, licząc na spotkanie za rok.

Na koniec przypomniano, że w 2020 r. - roku 70-lecia powstania PTTK, krajoznawców zapraszają Siedlce. 14 marca 2020 r. w ramach spotkań przed VII Kongresem Krajoznawstwa Polskiego odbędzie się XII Sejmik Krajoznawczy Województwa Mazowieckiego pn. „W odnajdywaniu tożsamości”.

tekst i foto - Jacek TREICHEL (IKR 1989/R/10) - Grudziądz

WYDAWCA: Kujawsko-Pomorskie Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK

z siedzibą przy Oddziale PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu ul. gen. Józefa Hallera 32

Wydawnictwo bezpłatne. Ukazuje się w y ł ą c z n i e w formie elektronicznej

ADRES DO KORESPONDENCJI: e-mail: krzysztof.czerepowicki@gmail.com